

TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN
FOYDALANISHNIHG AFZALLIGI

Raxmonov G'ofirjon Abdusattarovich

Paxtaobod tumani 2-sonli kasb-hunar maktabi direktori.

Annotatsiya: *Innovatsiya va texnologiyalar ta'limni etkazib berish va iste'mol qilish usulini sezilarli darajada o'zgartirdi. Ushbu maqolada ta'limni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning o'rni va ahamiyati muhokama qilinadi. Bu o'qituvchilarning o'quv tajribasini oshirish uchun texnologiyadan foydalanishning turli usullarini ta'kidlaydi.*

Kalit so'zlar: *Innovatsiya, texnologiya, ta'lim, o'quv tajribasi, usullari, ta'siri, afzalliklari, kamchiliklari, pedagogik texnologiya, yordamchi ta'lim vositalari, ta'lim berishning texnik vositalar.*

Abstract: *Innovation and technology have significantly changed the way education is delivered and consumed. This article discusses the role and importance of innovative technologies in the development of education. It highlights the various ways in which teachers can use technology to enhance their learning experience.*

Keywords: *Innovation, technology, education, learning experience, methods, impact, advantages, disadvantages, pedagogical technology, assistive learning tools, technical means of teaching.*

KIRISH

Ta'lim inson taraqqiyotining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u shaxslar va jamiyatlarning kelajagini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. So'nggi yillarda, asosan, innovatsion texnologiyalar tufayli ta'limni etkazib berish va

iste'mol qilishda sezilarli o'zgarishlar yuz berdi. Ushbu texnologiyalar an'anaviy sinfga asoslangan ta'lim modelini o'zgartirdi va talabalarga o'rganishning yangi va qiziqarli usullarini taqdim etdi. Ushbu maqolada biz ta'limni rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarning o'rni va ahamiyatini o'rganamiz. Iqtisodiy fanlarga ehtiyojning ortishini Prezidegntimiz Shavkat Mirziyoyevning quyidagi fikridan yaqqol anglashimiz mumkin: "Bizda uzoq yillar davomida ijtimoiy fanlarga nisbatan birtomonlama texnokratik yondoshuv, bu boradagi masalalarga ajabtovur bir "o'gay" qarash shakllanib qolgan. Ayni paytda, afsus bilan qayd etish mumkinki, haligacha uzluksiz ta'lim bosqichlarida, ayniqsa oliy ta'limda ijtimoiy fanlarni qancha hajmda va qanday yo'nalishlarda, qay bir shaklda va qanday mazmunda o'qitish va o'rgatish bo'yicha yaxlit kontseptsiya yo'q". O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan 2024 yilni "Yoshlar va biznesni qollab quvvatlash", deb nomlanishi ham bejiz emas, albatta. Aslida ham inson bu yorug' olamning eng oliy mavjudoti, eng oliy qadriyat ekanligi barcha dindarda ham, fanlarda ham bot-bot takrorlanib keladi. Biroq unga amal qilish masalasida bugun olimlar ham, odamlar ham ojizdek. Inson qadri nimada namoyon bo'ladi?, Inson qachon qadrlil mavjudot sifatida e'tirof etiladi? Inson qadri avvalo uning ongli mavjudot ekanligi, ilm- tafakkuri, imon-e'tiqodi, go'allikni yarata olishi, ezgulik urug'ini sochishi, mehroqibatni namoyon eta olishi, qalblarni ka'ba deb bilishi kabilar bilan qadrlidir. Agar masalaga yanada jiddiyroq yondoshadigan bo'lsak, insonni qadrlaydigan sifat va fazilatlar qanday shakllantiriladi, ularni kim va qachon, qanday usullarda o'rgatadi? Bularning javobini biz bevosita ilm-fan, ta'lim tarbiyadan topamiz. Aynan insnning ma'naviy kamolini, insoniy qadr-qimmatini shakllantiradigan fanlar bu - ijtimoiygumanitar fanlardir. Ijtimoiy gumanitar fanlarni o'qitishda yuzaga kelayotgan muammolar inson qadrini yo'qolishiga, jamiyatdagi beqarorliklarni yuzaga kelishiga, insonlardagi loqaydlik, sovuqqonlik, mas'uliyatsizlik kayfiyatini yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Ta'lim yangi bosqichga ko'tarilmoqda, o'quvchilar fikr darajasi kengaymoqda, axborot olish osonlashmoqda, bunday o'sish jarayonida o'qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanmaslik darsning samaradorligini pasaytirib yuboradi. Bunday hollarda o'qituvchi o'z kasbiga puxta yondashgan holda darslarni tashkil etsa bir umr hurmat-e'tiborda bo'ladi. Bugungi kunda axborot ko'lami juda kengayib ketdi. Agar o'qituvchi o'z ustida ishlamas avvalgi o'rgangan bilimlari yetarli bo'lmay qoldi. Dars mavzulari kundalik hayotdagi keskin voqealar bilan bog'lab o'tilsa, turli innovatsion texnologiyalardan foydalanilsa dars esda qolishiga erishilishi mumkin. O'qituvchi o'quvchilarga innovatsion usullardan foydalanib, fanlararo bog'lagan holda ekologik-gigiyenik bilimlar bilan darsni to'ldirishi zarur. Pedagogik texnologiyaning eng asosiy negizi - bu o'qituvchi va o'quvchilarning belgilangan maqsaddan kafolatlangan natijaga hamkorlikda erishishlari uchun tanlangan texnologiya tushuniladi. O'qitish jarayonida maqsad bo'yicha kafolatlangan natijaga erishishida qo'llaniladigan har bir ta'lim texnologiyasi o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida hamkorlik faoliyatini tashkil eta olishi, har ikkalasi ijobiy natijaga erisha olishi, o'quv jarayonida o'quvchilarning mustaqil fikrlay olishlari, ijodiy ishlay olishlari, izlanishlari, tahlil eta olishlari, o'zlari xulosa chiqara olishlari, o'zlariga, guruhga, guruh ularga baho bera olishi, o'qituvchi ularning bunday faoliyatlari uchun imkoniyat va sharoit yarata olishi o'qitish jarayonining asosi hisoblanadi. Har bir dars, mavzu, o'quv fanining o'ziga xos texnologiyasi bo'lib, ya'ni o'quv jarayonidagi pedagogik texnologiya -bu yakka tartibdagi jarayon bo'lib, u o'quvchi ehtiyojidan kelib chiqqan holda bir maqsadga yo'naltirilgan, oldindan loyihalashtirilgan va kafolatlangan natija berishiga qaratilgan pedagogik jarayondir. Ta'lim vositalari -o'quv materialini ko'rgazmali taqdim etish va shu bilan birga o'qitishni samaradorligini oshiruvchi yordamchi materiallar hisoblanadi. Ta'lim berishning texnik vositalari -o'quv materialini ko'rgazmali namoyish etishga, uni tizimli yetkazib berishga yordam beradi, o'quvchilarga o'quv materialini tushunishlariga va eslab qolishlariga imkon beradi. Bunday vositalarga quyidagilar misol bo'lishi mumkin: diaproektor, grafoproektor,

doska-bloknot, doska-stend. Yordamchi ta'lim vositalari - grafiklar, chizmalar, na'munalar, tarqatma materiallar va boshqalar. O'quv-uslubiy materiallar - o'quv materiallar, o'zlashtirilgan o'quv materiallarini mustahkamlash uchun mashqlar.

Bular o'quvchilarning mustaqil ishlarini faollashtirishga yordam beradi (ish varaqasi, eslatma, nazorat varaqasi, matnlar). O'quvchilarni o'quv bilish faoliyatlarini jadallashtirishga yordam beruvchi har xil turdagi ta'lim vositalarini tanlash va ulardan foydalanish quyidagilarga:

1. Maqsadni belgilash;
2. Asosiy bilim manbaiga;
3. Ta'lim usuliga;
4. O'quv materialining yangiligi va murakkabligiga;
5. O'quvchilarni o'quv imkoniyatlariga.

Innovatsion texnologiya- (innovatsiya inglizcha "innovate"- yangilik kiritish, yangilik, texnologiya esa yunoncha "texnos"- san'at, mahoratva "logos"- fan) ta'lim-tarbiya shakllari, metodlari va usullariga yangicha yondashish deganidir. Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda o'qituvchi va o'quvchi faoliyatiga yangilik, o'zgarishlar kiritishdir.

Mavzuni o'rganishning taxminiy bosqichlari quyidagilardan iborat deb bilamiz:

1. Mavzu va uning rejasi beriladi;
2. O'quv faoliyati natijalari eslatiladi;
3. Mavzuni uning ahamiyatga qisqa to'xtalinadi;
4. Mavzuni tushuntirish ketma- ketligi texnologik loyiha asosida o'qituvchi maqsadiga mos kelishi lozim;
5. O'quvchilar diqqatini jalb etib, mavzu savollari haqida muammoli vaziyatlar hosilqilish;
6. Tushuntirish jarayonida o'quv adabiyotlari yoki tarqatma material bilan ishlashga ahamiyat beriladi;

7. O'quvchining tarqatma material yoki o'quv adabiyotlardan asosiy tushunchalarni o'qish va yozishni tashkil etishga imkoniyat yaratish;

8. Mavzuni o'rganish darajasini tekshirish, o'quvchilarga og'zaki savollar berib borish orqali (masalan, analitik geometriya tushunchasining mohiyati nima?);

9. O'quvchilar javoblariga izoh berish yoki to'ldirish, to'g'ri javoblarni rag'batlantirish.

Maktab ta'limining bugungi vazifasi, o'qituvchilarning yangi innovatsion axborot texnologiyalari orqali dars davomida samarali foydalanib, o'quvchilarga ma'lumotlarni aniq va tushunarli qilib yetkazib berish hisoblanadi.

Shuning uchun ham dars davomida o'qituvchi o'quvchilarning matematika fanini tushunarli, aniq qilib o'rganib borishi uchun ham, darslarni yangi innovatsion zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanib tashkil etish va o'rgatish maqsadga muvofiqdir.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda aniq fanlarning o'qitilish sifati va samaradorligini oshirish maqsadida pedagogik texnologiyalarni zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlari asosida 3 turdagi o'quv mashg'ulotlariga: ya'ni ma'ruza, amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda keltirilganlarni kompleks holda qo'llash tavsiya etiladi. Zamonaviy metodlar va ta'lim samaradorligini oshirishga yordam beruvchi texnologik treninglar o'quvchilarda mantiqiy, aqliy, ijodiy, tanqidiy, mustaqil fikrlashni shakllantirish bilan birga ularning qobiliyatlarini rivojlantirish, raqobatbardosh yetuk mutaxassis bo'lish hamda ijobiy kasbiy fazilatlarni tarbiyalashga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. S. Alixonov. "Matematika o'qitish metodikasi". CHO'lpon nomidagi nashriyot matbaa ijodiy uyi. Toshkent-2011y.
2. Matematika fanini o'qitishda innovatsion yondashuvlar moduli bo'yicha o'quv uslubiy majmua. Termiz – 2020 y.

3. Umumiy oʻrta taʼlimning matematika fanidan davlat taʼlim standarti va oʻquv dasturi .Toshkent-2017 y.

4. Абдалова С. Р. (2021). Таълим олувчиларнинг мустакил фикрлашини ривожлантиришда педагогик мақсад ва вазифаларни аниқлашнинг моҳияти.

academic research in educational sciences, 2(2), 617-623.